

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Zielonej Górze
ul. Kopernika 1 65-063 Zielona Góra
tel. (68) 324 73 90, 324 74 11
fax (68) 325 37 45
e-mail sekretariat.zgora@lwzkz.pl
www.lwzkz.pl

Zielona Góra,

30-04-2021

ZR.5144. 28.2021

✓
**Parafia Rzymskokatolicka
pw. Narodzenia św. Jana
Chrzyciela w Kolsku
ul. Piastowska 4
67-415 Kolsko**

DECYZJA

Na podstawie art. 91 ust. 4 pkt. 4, art. 89 p. 2, art. 36 ust. 1 p. 1 i 3 ust.3, art. 37a, art. 7 p.1 i art. 6 ust. 1 p. 2 lit. a ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.- Dz.U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.), w związku z § 3 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. - Dz. U. z 2020, poz. 81) oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (t.j. - Dz.U. z 2021 poz. 735), po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Narodzenia św. Jana Chrzyciela w Kolsku,

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia

na prowadzenie badań i prac konserwatorskich oraz prac restauratorskich przy renesansowym pomniku epitafijnym Wolffa von Dyhrn i jego żony Magdaleny z domu von Glaubitz należącym do wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Anny (nr rejestru zabytków 208) w Konotopie, wpisanym do Księgi B rejestru zabytków pod nr 46 poz. 3 (jako oltarz boczny z uwagi na wtórnie pełnioną funkcję).

Badania i prace konserwatorskie oraz restauratorskie zostaną przeprowadzone w zakresie:

- wykonania dokumentacji fotograficznej;
- wstępnego oczyszczenia powierzchni obiektów w celu umożliwienia rozpoznania stanu zachowania (identyfikacja rys, pęknięć, odspojień);
- zabezpieczenia popękanych i odspajających się fragmentów;
- demontażu elementów pomnika i przewiezienia ich do pracowni konserwatorskiej,
- pobrania próbek oraz wykonania badań petrograficznych, stopnia zasolenia kamienia, ewentualnych warstw barwnych (analiza mikrokryskaloskopowa);
- przeprowadzenia badań z zakresu historii, historii sztuki, ikonografii, epigrafii, etc.;
- dezynfekcji obiektów preparatem LICHENICIDA 246 prod. Bresciani (1% roztwór w etanolu),

- wstępnego wzmocnienia osłabionych partii kamienia preparatem na bazie żywicy krzemoorganicznej KSE 300 Steinfestiger prod. Remmers,
- usunięcia współczesnych przemalowań strumieniem pary wodnej wspomaganym środkami chemicznymi roztworzającymi powłoki malarskie. Doczyszczczenia mechanicznego z wykorzystaniem precyzyjnych narzędzi,

Uwaga! przed przystąpieniem do usuwania wtórnych warstw malarskich należy przedstawić przedstawicielowi Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wyniki badań konserwatorskich dotyczących warstw barwnych. Usunięcie przemalowań należy przeprowadzić z najwyższą ostrożnością, aby nie uszkodzić ewentualnych pozostałości historycznych wymalowań i złoceń oraz – powierzchni kamienia.

- usunięcia ewentualnych, wtórnych, wadliwych zapraw oraz wykonanych rekonstrukcji nie spełniających obecnie swych funkcji ochronnych i estetycznych, usunięcia skorodowanych części wykonanych z metalu (kotwy, dyble),
- oczyszczenia powierzchni kamienia z uwzględnieniem metod chroniących opracowanie rzeźbiarskie i, ewentualnie występujące - malarskie: osłabione partie kamienia, elementy z drobiazgowym opracowaniem rzeźbiarskim – przy pomocy sprężonego powietrza, pary wodnej, miękkich gumek syntetycznych; części spoiste oraz o mało rozbudowanej ornamentyce - wodą pod ciśnieniem; w przypadku konieczności – użycie środków chemicznych wspomagających zabieg oczyszczania; metodą mechaniczną (skalpel, noże, kamienie ściernie) w przypadku usuwania zapraw cementowych oraz trudno usuwalnych nawarstwień,
- odsalania kamieni metodą migracji soli do rozszerzonego środowiska, usuwania plam po spoiwie olejnym (okłady ligninowe, kąpiel w wodzie); w przypadku stwierdzenia po oczyszczeniu przeolejenia fragmentów powierzchni kamienia - zmydlenia spoiwa olejnego przy zastosowaniu preparatu na bazie wody amoniakalnej,
- łączenia połamanych elementów przy wykorzystaniu kleju epoksydowego u prętów ze stali nierdzewnej,
- uzupełnienia ubytków, rekonstrukcji rzeźbiarskiej brakujących fragmentów (drobne uszkodzenia – uzupełniane odpowiednio przygotowaną zaprawą mineralną na bazie piasku szklarskiego oraz białego cementu portlandzkiego), większe ubytki – metodą flekowania z użyciem piaskowca o tożsamy parametrach,

Uwaga! przed przystąpieniem do wykonywania rekonstrukcji (w tym również ewentualnych rekonstrukcji napisów) należy uzgodnić ich szczegółowy zakres i planowany sposób wykonania z przedstawicielem Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, przedstawiając wyniki badań konserwatorskich i wyniki badań z zakresu historii i historii sztuki .

- w przypadku trudno usuwalnych zaplamień kamienia mogących pogarszać estetykę obiektu – wykonania scalenia kolorystycznego przy pomocy farb na bazie spoiwa silikatowego firmy KEIM;
- rekonstrukcji polichromii i złoceń – w przypadku, jeśli będą ku temu podstawy poparte wynikami badań stratygraficznych

Uwaga! przed przystąpieniem do ewentualnej rekonstrukcji warstw barwnych i złoceń należy przedłożyć przedstawicielowi Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków szczegółowy projekt rekonstrukcji wraz z wynikami badań konserwatorskich i z zakresu historii oraz historii sztuki, w celu uzyskania akceptacji.

- ewentualnego wykonania scalenia kolorystycznego wykonanych uzupełnień kamienia - metodą lawowania i punktowania laserunkową farbą na bazie spoiwa krzemianowego firmy Keim oraz pigmentów.
- ponownego montażu elementów we wcześniejszym miejscu ekspozycji,

Uwaga! przed montażem należy ustalić sposób montażu i wykonania izolacji przeciwwilgociowej z przedstawicielem Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- wykonania spoin i uzupełnienia tynku wokół zamontowanego ponownie pomnika zaprawami mineralnymi

Szczegółowy zakres prac określa dokumentacja:

Program prac konserwatorsko -restauratorskich przy kamiennym pomniku epitafijnym poświęconym pamięci Wolffa von Dyhrn i jego żony Magdaleny z domu von Glaubitz (1595 r.) z kościoła filialnego pw. św. Anny w Konotopie - opracowany przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki mgr. Tomasza Filara, ul. Technologów 13/8, 65-115 Zielona Góra

Termin ważności niniejszej decyzji: 31 grudnia 2026 r.

Pozwolenia udziela się pod warunkiem spełnienia obowiązków polegających na:

- **w przypadku zmiany osoby prowadzącej prace**, zgłoszonej we wniosku o wydanie pozwolenia, tj. mgr. Tomasza Filara, ul. Technologów 13/8, 65-115 Zielona Góra, przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed przystąpieniem do badań i prac konserwatorskich (§ 12 ust. 1 p. 4 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków):
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej pracami konserwatorskimi, restauratorskimi oraz badaniami,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2 ustawy,
 - c) oświadczenia ww. osoby o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo badaniami albo samodzielnego ich wykonywania;
- **zawiadomieniu o terminie rozpoczęcia i zakończenia prac** (§ 12 ust. 2 p.1 cyt. rozporządzenia);
- **prowadzeniu dokumentacji** przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac i badań oraz opracowania wyników tych prac i badań w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć i **przekazaniu jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy** od dnia zakończenia tych badań (§ 12 ust. 2 p. 4 cyt. rozporządzenia);
- **opracowaniu sposobu postępowania z zabytkiem** po zakończeniu wskazanych w pozwoleniu prac i badań oraz **przekazaniu tego opracowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy** od dnia zakończenia prac i badań (§ 12 ust. 2 p. 5 cyt. rozporządzenia);
- **niezwłocznym zawiadomieniu** o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu badań i prac (§ 12 ust. 2 p. 3 cyt. rozporządzenia);
- **przestrzeganiu wszystkich warunków szczegółowych określonych w punktach sentencji niniejszej decyzji** (§ 12 ust. 2 p. 6 cyt. rozporządzenia);
- **dokonania odbioru** prac konserwatorskich z udziałem przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- zawiadomienia i dane, o których mowa powyżej należy kierować pisemnie na adres Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Zielonej Górze lub pocztą elektroniczną na adres: sekretariat.zgora@lwkwz.pl, albo faksem na nr 68 325 37 45.

uzasadnienie

W związku z pismem złożonym przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie wydania pozwolenia na prowadzenie badań i prac konserwatorskich oraz prac konserwatorskich przy renesansowym pomniku epitafijnym Wolffa von Dyhrn i jego żony Magdaleny z domu von Glaubitz w kościele filialnym pw. św. Anny w Konotopie.

Pomnik jest obiektem objętym ochroną prawną z uwagi na wpis do rejestru zabytków pod nr 46 poz. 3 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z dnia 03.01.1972 r. W decyzji tej pomnik został określony zgodnie z pełnioną wtórnie funkcją jako ołtarz boczny. Niewłaściwie też określono jego czas powstania, kierując się datą śmierci Magdaleny z domu von Glaubitz 1607 r. wskazaną w treści inskrypcji, podczas, gdy pomnik został wykonany za życia fundatorki w 1595 r. (data na gzymsie pomnika). Z kolei kościół filialny pw. św. Anny w Konotopie jest wpisany do rejestru zabytków pod nr 208 orzeczeniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z dnia 20.03.2021 r.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt. 1 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.- Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich oraz badań przy zabytku wpisanym do rejestru wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Twórcą monumentu był nieznan z nazwiska rzeźbiarz nazywany w literaturze Mistrzem Nagrobka Bocków. Określenie to wprowadził do historii sztuki Jan Harasimowicz, przypisując nieznanemu z nazwiska artyście grupę spójnych stylistycznie dzieł pochodzących z lat 80. i 1 poł. lat 90. XVI w. na terenie księstwa świdnicko-jaworskiego i głogowskiego, w tym pomnika nagrobego Hansa von Bock i Anny z domu von Reibnitz w Luboradzu, chrzcielnicy i pomnika epitafijnego Heinricha von Rechenberg i Sabiny z domu von Bredow w Borowie Wielkim, pomnika epitafijnego Ulricha von Schaffgotsch w Wojanowie, chrzcielnicy i pomnika epitafijnego Wolffa von Dyhrn i Magdaleny z domu von Glaubitz w Konotopie, epitafium Hansa von Tschirnhaus i Madaleny z domu von Zettritz oraz chrzcielnic Kromolinie i Sadach Górnych. Późniejsze badania, w tym prowadzone przez Aleksandrę Bek-Koreń, poszerzyły krąg dzieł tego twórcy. Jesienią 2020 r. w krypcie północnej kościoła w Konotopie odkryto zaginione od czasu po II wojnie światowej, wykonane z piaskowca figury Wolffa von Dyhrn (zm.1576 r.) i jego żony Magdaleny z domu von Glaubitz (zm. 1607 r.) pochodzące z renesansowego pomnika epitafijnego eksponowanego we wnętrzu kościoła w Konotopie. Wygląd tych rzeźb pozostawał dotąd dla badaczy zagadką, gdyż nie zachowały się ich zdjęcia archiwalne, a karty ewidencyjne zabytków należących do wyposażenia świątyni założono dopiero w 1965 r., kiedy to pomnik był już przekształcony w ołtarz boczny.

Pełniący obecnie funkcję ołtarza, pomnik epitafijny Wolffa von Dyhrn i jego żony, usytuowany jest w nawie kościoła na ścianie tęczowej po stronie Ewangelii jest współcześnie przemalowany kryjaco farbami w kolorach srebrnym, złotym, zielonym, żółtym, etc. Pola, w których wcześniej ustawione były figury klęczących fundatorów pomnika, przesłonięte są współczesnymi obrazami przedstawiającymi świętych. W dolnej partii pomnika występują głębokie pęknięcia jednego z kamiennych elementów. Podobne pęknięcie występuje w obrębie jednej z kolumn. Na całej powierzchni występuje szereg ubytków mechanicznych kamienia, które w przeszłości zostały uzupełnione i przemalowane. Niedawno powstały ubytek którego przyczyną powstania była korozja żelaznej kotwy, występuje w obrębie

ednego z kapiteli. Znaczące ubytki form rzeźbiarskich występują w obrębie herm po bokach sceny Ukrzyżowania. Również w górnej partii, w zwieńczeniu putta mają utracone ręce. W obrębie ścian wokół epitafium widoczne ślady zawilgocenia. Niewielkie wysolenia oraz przebarwienia kamienia wystąpiły na powierzchniach niżej położonych tablic inskrypcyjnych

Po przeanalizowaniu załączonego do wniosku programu badań i prac konserwatorskich oraz prac konserwatorskich autorstwa dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki Pana Tomasza Filara stwierdzono, iż może on zostać zaakceptowany w planowanym zakresie. Podczas prac obiekt zostanie przebadany i poddany zabiegom konserwatorsko-restauratorskim, co będzie podstawą do podjęcia właściwych decyzji konserwatorskich oraz poszerzy wiedzę na temat zabytku.

Mając na uwadze wysoką wartość artystyczną, historyczną i naukową renesansowego pomnika epitafijnego Wolffa von Dyhm, w sentencji niniejszej decyzji wprowadzono dodatkowe warunki, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku. Do wprowadzenia ww. warunków upoważniają wojewódzkiego konserwatora zabytków zarówno zapisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieżenie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku, a także przepis art. 36 ust.2 a, zgodnie z którym pozwolenia mogą określać warunki, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku oraz § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków

Wobec powyższego na podstawie art. 36 ust. 1 p. 1 i 3 ust.3, art. 91 ust. 4 pkt. 4, art. 7 pkt. 1 i art. 6 ust. 1 p. 2 lit. a ustawy z dn. 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.- Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.), orzeczono jak w sentencji.

Uwaga!

1. Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia a następnie zmienić je lub cofnąć w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania prac lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku (art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.- Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.).
2. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie prac przy zabytku wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania innych, określonych przepisami prawa pozwoleń lub decyzji.

Od niniejszej decyzji służy stronie odwołanie do Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w Warszawie z pośrednictwem Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w terminie 14 dni od daty doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią

ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania. (art. 127a. § 1, art. 130 § 4 Kpa).

Zgodnie z art. 107d ustawy o ochronie zabytków: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

z up. Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

K. Domagańska
mgr Kamila Domagańska
Zastępca Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

Otrzymuje:

✓ Adresat, w załączeniu: 1 egz. programu prac konserwatorsko -restauratorskich przy kamiennym pomniku epitafijnym poświęconym pamięci Wolffa von Dyhrn i jego żony Magdaleny z domu von Glaubitz (1595 r.) z kościoła filialnego pw. św. Anny w Konotopie opracowanego przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki mgr. Tomasza Filara, ul. Technologów 13/8, 65-115 Zielona Góra - oznaczony znakiem pisma i opieczetowane.

Do wiadomości:

1. Tomasz Filar, ul. Technologów 13/8, 65-115 Zielona Góra
2. aa. (5839) KDom **D(ZR)-36.1.1 D(ZR)-36.1.3**

dokonano zapłaty opłaty skarbowej w wysokości 82 zł
na rachunek Urzędu Miasta w Zielonej Górze
K.Domagańska Z-ca LWKZ

K. Domagańska